

Protiepidemická opatření v ohnisku nákazy

Represivní protiepidemická opatření se provádějí, pokud **již nákaza vznikla**. Nazýváme je také *protiepidemická opatření v ohnisku nákazy*, přičemž **ohnisko představuje zdroj a jeho nejbližší okolí**. Tyto opatření jsou:

- **Včasná a správná diagnostika onemocnění** – je základním předpokladem zahájení rychlých a účinných represivních opatření. Patří sem *řádná epidemiologická anamnéza, klinické vyšetření a laboratorní vyšetření* (mikrobiologické, sérologické, biochemické aj.)
- **Hlášení nemocných a podezřelých z nákazy** – okamžitě po stanovení diagnózy, nebo při podezření na infekční onemocnění nemocného hlásí *lékař, který ho vyšetřil jako první* zasláním příslušného tiskopisu epidemiologickému oddělení *územně příslušnému zdravotnímu ústavu*, v případě vysoce nakažlivých nemocí nebo při epidemii se hlásí telefonicky přímo ministerstvu zdravotnictví.
- **Izolace nemocného** – je jakékoli oddělení nemocných, nosičů a rekonvalescentů tak, abychom zabránili přenosu nákazy na vnímavé jedince. Způsob určuje *ošetřující lékař nebo epidemiolog*.
- **Epidemiologické šetření v ohnisku nákazy** – prováděno okamžitě (nejlépe pohovor s nemocným), vymezuje se rozsah ohniska místem a časem. Je nutné vypátrat zdroj nákazy a další potenciálně nakažené osoby; sbírají se základní údaje o nemocných a jejich kontaktech a data (stáří, pohlaví, počátek onemocnění, bydliště, profese atd.) k vypracování epidemických křivek a vyslovení pracovní hypotézy o zdroji a cestě přenosu.

Protiepidemický režim

Je to soubor opatření, která provádíme **v ohnisku nákazy za účelem co nejdříve ho zlikvidovat**:

- **aktivní vyhledávání nakažených** a podezřelých z nákazy (možné zdroje),
- **karanténní opatření** pro podezřelé z nákazy **ve formě lékařského dohledu** (pravidelné *vyšetřování* a *pozorování* po dobu inkubace od posledního případu onemocnění), *zvýšeného zdravotnického dozoru* (kromě sledování také zákaz určitých rizikových činností), *karanténa* (izolace ve smyslu SZO; **cholera, mor, žlutá zimnice**),
- **ohnisková dezinfekce** *průběžná* v okolí nemocného po dobu vylučování EA; *konečná* po převezení či úmrtí nemocného,
- **aktivní a pasivní imunizace** dle okolností,
- **chemoprophylaxe** zejména ATB nebo antimalarika,
- **kontrola základních hygienických opatření**, jako *zásobování pitnou vodou, potravinami*, odstraňování *odpadků*, likvidace odpadních vod,
- **zdravotně výchovná práce** je poučení osob postižených a ohrožených o způsobech vhodného chování.
- **Kontrola a vyhodnocení protiepidemických opatření** – denně ji **vykonává a hodnotí epidemiolog**, případně je doplňuje nebo mění podle situace. Efektivita opatření se hodnotí ze zdravotnického i ekonomického hlediska.

Opatření **musí být realizovatelná, jednoduše proveditelná, pochopitelná a účelná**.

Epidemiologická surveillance

Slovo **surveillance** znamená v překladu bdělost nebo dohled, překlad je ale nepřesný. Představuje **komplexní a soustavné získávání všech dostupných informací o výskytu určité nemoci** či poruchy zdraví v populaci a současně **studium všech podmínek a faktorů**, které rozvoj a výskyt daného onemocnění ovlivňují.

Její součástí jsou dlouhodobé komplexní programy, kterých se zúčastňují odborníci různých medicínských (epidemiologie, mikrobiologie, hygiena, klinika) i nemedicínských (statistika, veterinární lékařství, ekologie) oborů, přičemž epidemiolog má obvykle „klíče od míchačky“.

Surveillance se uskutečňuje ve 3 na sebe navazujících etapách:

1. **získávání potřebných údajů** – počet nemocných, zemřelých, informace o infekčním agens, klinické informace, sledování proočkovanosti a kolektivní imunity, u zoonóz sledování výskytu nakažlivých onemocnění u zvířat, údaje o vektorech,
2. **analýza shromážděných údajů** – vyhodnocování informací a návrhy opatření, při dlouhodobé surveillance je možné také dělat prognózu výskytu dané nemoci na nejbližší dobu,
3. **poskytnutí kvalifikovaných informací** všem pracovníkům v terénu, pro zlepšení jejich vlastní činnosti.

Surveillance lze provádět na různě velkých územích, **obvykle jsou prováděny na území celého státu** (v ČR poliomyelitis, pertusse, difterie, spalničky, virové hepatitidy, alimentární nákazy, chřipka).

Odkazy

Související články

- Preventivní protiepidemická opatření

Použitá literatura

- GEIZEROVÁ, H, et al. *Epidemiologie – vybrané kapitoly pro seminární a praktická cvičení*. 1.. vydání. Praha : Karolinum, 1995. 83 s. s. 65-67. ISBN 80-7184-179-X.